



UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
TRADIȚIE ȘI EXCELENȚĂ

ȘCOALA DOCTORALĂ DE TEOLOGIE ORTODOXĂ „ISIDOR TODORAN”
Facultatea de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca

TEZĂ DE DOCTORAT
rezumat

DIMENSIUNEA MISIONARĂ A MONAHISMULUI ÎN BISERICĂ

*Repere paradigmatică ale monahismului primar reflectate în misiunea
monahismului ortodox în secolele XX-XXI*

Coordonator științific,
Pr. Prof. Dr. Valer BEL

Doctorand,
Protos. CRUCIANU Ioan Serafim

Cluj-Napoca
2023

CUVINTE CHEIE: *misiune, misionar, mărturie, monahism, comunitate monahală, paradigmă, reper, eshatologie, ecumenic.*

REZUMAT

Dimensiunea misionară a monahismului în Biserică – Repere paradigmatiche ale monahismului primar reflectate în misiunea monahismului ortodox în secolele XX-XXI, tema de cercetare a prezentei lucrări, a fost abordată pe parcursul demersului de cercetare din patru perspective: premise biblice pentru viața monahală, dimensiunea eclezială a monahismului, specificul vieții monahale ca semn al Împărăției și mărturia misiunii monahismului.

Alegerea temei de cercetare a fost inspirată din dorința de cunoaștere aprofundată a ceea ce înseamnă lucrarea misionară a monahismului în Biserică.

Necesitatea demersului de cercetare se justifică în primul rând prin faptul că sunt monah, iar în al doilea rând prin faptul că subiectul lucrării prezintă interes atât pentru monahi cât și pentru ceilalți membri ai Bisericii.

Actualitatea temei de cercetare este argumentată prin faptul că pe tot parcursul istoriei Bisericii, tema a suscitat și suscită multe controverse și a cunoscut și cunoaște aplicări diferite, în funcție de conjuncturi.

Oportunitatea abordării acestei teme de cercetare este susținută de schimbarea rapidă și profundă a societății și necesitatea de adaptare continuă a metodelor de misiune monahală.

Scopul cercetării este cunoașterea aprofundată a dimensiunii misionare a monahismului în Biserică și identificarea modalităților de adaptare și implementare a misiunii în societatea contemporană. Pentru atingerea scopului propus, s-au definit opt *obiective principale*, menționate în continuare.

Obiectivul 1 – Identificarea identității monahismului în Vechiul Testament

Obiectivul 2 – Identificarea idealului și identității monahismului în Noul Testament

Obiectivul 3 – Identificarea dimensiunii misionare din caracterul eclezial al monahismului

Obiectivul 4 – Identificarea caracteristicilor și vocației vieții monahale (idealul monahului, retragerea din lume, pustia, viața eremitică și viața cenobitică)

Obiectivul 5 – Cercetarea aspectului misionar în voturile monahale

Obiectivul 6 – Cercetarea aspectului misionar în asceza monahală

Obiectivul 7 – Identificarea și analiza formelor de misiune monahală până în secolul al X-lea

Obiectivul 8 – Prezentarea unor modalități de adaptare și implementare a misiunii monahismului în societatea contemporană.

Documentarea temei s-a bazat atât pe identificarea și studiul unor lucrări de referință privind misiunea monahală, cât și pe experiența personală, acumulată în cei treizeci de ani de viață monahală – experiență de misiune monahală acumulată atât în mănăstirile din țară cât și în Mănăstirea Dumentza (benedictină) și în Mănăstirea Bose (ecumenică), ambele în Italia.

Demersul de cercetare a debutat prin identificarea principalilor autori cu lucrări de referință, care tratează teme relevante și de actualitate privind rolul monahismului în misiunea Bisericii.

Metodologia de cercetare a inclus metode de lucru diverse, alese în funcție de obiectivul cercetării, astfel: metoda analitică, prin studiu bibliografic, studiu de caz și sondaj; metoda monografică, prin observare directă; și sinteza, pentru introducere și concluzii. Studiul bibliografic s-a bazat pe izvoare, cărți, monografii, studii de specialitate, enciclopedii, dicționare, articole în reviste și surse electronice. Pentru evaluarea impactului evenimentului desfășurat pe parcursul cercetării doctorale s-au utilizat ca metodă sondajul, iar ca instrument chestionarul.

Structura lucrării cuprinde introducere, patru capitole, concluzii, bibliografie și anexe. Cele patru capitole prezintă temele de cercetare care au urmărit să aducă un aport nivelului de cercetare existent și, de asemenea, deschiderea spre noi perspective, pentru înțelegerea și implementarea misiunii monahismului în context contemporan.

Capitolul 1 – Premise vechi și nouestamentare pentru viața monahală se remarcă printr-o serie de informații preliminare, care prezintă rezultatele demersului de cercetare întreprins pentru studiul semnificației și etimologiei termenului monah, analiza temei în contextul *Sfintei Scripturi* și fundamentarea vieții monahale pe sfaturile evanghelice.

În privința *premiselor vechitestamentare*, pe parcursul celor cinci secțiuni ale subcapitolului întâi, lucrarea realizează la început o analiză a premisei că votul nazireului ar putea prefigura monahismul creștin și cercetează legătura posibilă dintre monahismul creștin și esenianism. În continuare se prezintă arhietipuri monahale din *Vechiul Testament* și se analizează posibilitatea de continuitate a ascetismului iudaic în monahismul creștin.

În subcapitolul al doilea din primul capitol lucrarea alocă patru secțiuni pentru prezentarea *premiselor și temeilor nouestamentare pentru viața monahală*. În prima parte se explică starea primordială paradisiacă a omului și misiunea încredințată lui de către Dumnezeu. În secțiunea a doua se argumentează faptul că omul a slăbit în mod liber comuniunea harică cu Dumnezeu, prin căderea în păcat, și se prezintă consecințele alterării naturii spirituale umane. În continuare, partea a treia subliniază faptul că asemănarea cu Dumnezeu implică rațiunea, sentimentul și libertatea umană, iar practicarea virtuților și colaborarea liberă și conștientă cu

ajutorul harului divin reprezintă calea prin care omul poate ajunge la stare deplină de sfințenie. Scopul ultimei secțiuni a subcapitolului este să exploreze misiunea pe care Creatorul a încredințat-o omului, de a-L preamări pe Dumnezeu și a tinde să devină din ce în ce mai asemănător Lui.

Primul capitol al lucrării se încheie cu subcapitolul al treilea, *Viața monahală fundamentată pe sfaturile evanghelice*, structurat în două secțiuni. În prima secțiune sunt analizate atât poruncile evanghelice, obligatorii pentru mântuire și pentru a rămâne în iubire, cât și sfaturile evanghelice, specifice vieții monahale. Secțiunea a doua se concentrează atât pe calea poruncilor, pe care o urmează majoritatea membrilor din Biserică, cât și pe calea vieții monahale, care se bazează pe cele trei sfaturi evanghelice.

Capitolul 2 – Identificarea dimensiunii misionare din caracterul eclezial al monahismului. În acest capitol se analizează atât comunitatea apostolică din Ierusalim ca posibil model al comunității monahale de unde ar putea rezulta și caracterul eclezial, cât și monahismul ca posibilă parte integrantă a Bisericii. Capitolul este structurat în două subcapitole, prezintă o cercetare a monahismului din punct de vedere eclezial și analizează diferite abordări ale monahismului de-a lungul istoriei, abordând tema de cercetare din punct de vedere ecleziologic, de unde să rezulte dimensiunea misionară a monahismului.

Primul subcapitol cuprinde cinci secțiuni și are ca scop cercetarea caracterului eclezial al monahismului prin prisma modelului comunității apostolice. Pentru început se analizează o posibilă legătură între monahismul creștin și ascetismul iudaic. În continuare se cercetează dacă fondatorii vieții monahale au avut ca sursă de inspirație viața comunităților apostolice și se prezintă mărturiile ale Sfinților Părinți. Ultimele două secțiuni ale primului subcapitol au ca temă centrală comuniunea de suflet și de bunuri, practică în comunitatea monahală după modelul comunității apostolice, prezentând monahii ca practicanți ai comuniunii.

Cel de-a doilea subcapitol este structurat în cinci părți care argumentează caracterul eclezial al monahismului în hotărârile sinoadelor ecumenice, în trăirea liturgică și eclezială, precum și contribuția sa la viața Bisericii.

Capitolul 3 – Aspecte misionare în specificul vieții monahale aduce un element de noutate încă din titlu, prezentând viața monahală ca semn al Împărăției lui Dumnezeu. Capitolul este structurat în patru subcapitole și are ca temă centrală identitatea, idealurile, vocația și specificul vieții monahale. Se prezintă trăsăturile caracteristice ale monahismului, voturile și asceza monahală și se argumentează faptul că prin însăși viața lui și prin ceea ce este specific doar trăirii vieții monahale, monahul demonstrează că Evanghelia este autentică.

Primul subcapitol identifică și detaliază *caracteristicile monahismului*, fiind structurat în patru secțiuni. Pentru început este evidențiată trăsătura definitorie a vieții monahale, dorința de a trăi o viață în intensă comuniune cu Dumnezeu. În partea a doua se arată că monahul nu se retrage în mănăstire pentru că urăște lumea, ci pentru a se dedica total unei vieți spirituale și pentru a se strădui mai mult, cu o râvnă mai mare și cu mai multă dragoste, pentru propria sa mântuire și pentru mântuirea semenilor. În cea de-a treia secțiune a subcapitolului se prezintă retragerea în pustie și pustia ca arenă a ascezei monahale. În ultima parte a subcapitolului se analizează tranziția de la viața eremitică spre cea cenobitică.

În privința *vocației obștii monahale*, subcapitolul al doilea prezintă cele două dimensiuni ale monahismului, dimensiunea interioară și cea exterioră. Secțiunea de cercetare se focalizează, pentru început, spre înțelegerea dimensiunii interioare a vocației obștii monahale, fiind identificate caracteristicile, modul și locul de realizare și exprimare, sensul și beneficiarii acestei dimensiuni. Se prezintă dimensiunea interioară a vocației obștii monahale în lumina Sfintei Scripturi, trăirii Sfinților Părinți și în perspectiva teologilor moderni și contemporani. În partea finală a subcapitolului se abordează dimensiunea exterioră a monahismului, caracterizată prin mărturia pe care monahii o oferă lumii prin expresia dragostei frățești care definește viața interioară a comunității monahale, întemeiată pe iubirea lui Dumnezeu față de om.

Cel de-al treilea subcapitol detaliază *voturile monahale, ca semn al Împărăției*, prezentând modalitatea prin care membrii comunității monahale reușesc să pregătească sau să anticipeze Împărăția lui Dumnezeu, prin ascultare, castitate și sărăcie.

În ultimul subcapitol din capitolul trei, lucrarea alocă cinci secțiuni pentru prezentarea *ascezei monahale ca devansare a Împărăției lui Dumnezeu*, aducând un element de noutate în tema de cercetare prin abordarea specificului vieții monahale din perspectiva menționată. În primele trei părți ale subcapitolului se prezintă alte practici specifice vieții monahale, pe lângă cele prezentate în subcapitolele anterioare, precum: singurătatea, lupta duhovnicească și despățimirea. În secțiunea următoare se abordează isihia ca mijloc al ascezei și se arată că prin eliminarea îngrijorării și prin retragerea din lumea agitată într-un loc liniștit, precum pustia sau chilia, monahii reușesc să-și echilibreze simțurile și să lupte împotriva patimilor. În ultima parte a subcapitolului se motivează că retragerea din lume a monahilor poate fi văzută ca o formă de trăire prin concentrarea asupra vieții de după moarte și învierii, și printr-o pregătire pentru această viață eternă, subliniind astfel dimensiunea eshatologică a vieții monahale.

Capitolul 4 – Mărturia și misiunea monahismului în Biserică și în lume este structurat în două subcapitole și este construit în jurul unor mari figuri de monahi misionari care, prin modul lor

de viețuire, au oferit lumii o imagine completă a învățaturii evanghelice și a credinței creștine, prin devotament și jertfa lor în Hristos.

Primul subcapitol, *Repere paradigmatică ale misiunii monahismului din primul mileniu*, este structurat în nouă părți. În partea de început, subcapitolul se concentrează pe modalitățile concrete prin care monahismul s-a implicat constant și decisiv în misiunea Bisericii în perioada sa timpurie, prin angajament și dedicare absolută. Următoarea secțiune conține relatări ale modului în care monahii au dus mai departe misiunea lor, atât în mănăstiri cât și în pustie, în perioada cuprinsă între anii 550 și 620. În partea a treia se analizează *misiunea monahală prin cumunicarea euharistică* și se arată îndemnul monahilor la o părtășie mai deasă cu Hristos în Sfintele Taine. Secțiunea a patra a subcapitolului abordează *filantropia monahală*, regăsită la monahi încă din perioada primară a monahismului. În continuarea subcapitolului, în următoarele două secțiuni se prezintă *învățătura cu caracter social a sfinților Vasile cel Mare și Ioan Gură de Aur*, susținută de combaterea nedreptății sociale, apelul la egalitate socială și programe ample de acțiuni caritabile, bazate pe principii creștine. Următoarea parte explorează *rolul misionar al Sfântului Vasile cel Mare*, evidențiind acribia cu care monahul s-a implicat în rezolvarea problemelor de maximă importanță dogmatică ce frământau lumea bisericească în contextul istoric de atunci. Pe parcursul acestei secțiuni se analizează contribuția Sfântului Vasile cel Mare în cunoașterea, înțelegerea, explicarea, protejarea și promovarea adevărului de credință, iar apoi se realizează o scurtă prezentare a dimensiunii misionare a Epistolelor 52 și 226. În cea de-a opta parte a primului subcapitol se prezintă *misiunea monahilor studiiți în societatea bizantină*, fiind scos în evidență rolul profetic asumat de aceștia. Ultima secțiune a primului subcapitol din capitolul patru cuprinde *misiunea monahilor Chiril și Metodiu în Țara Hazarilor, Peninsula Taurică, Moravia, Panonia, Viena și Roma*, cât și impactul misiunii ucenicilor celor doi monahi misionari, în Bulgaria.

Cel de-al doilea subcapitol, *Aspecte misionare ale monahismului în secolele XX – XXI*, este structurat în șase secțiuni și prezintă exemple care susțin perpetuarea tradiției misionare a monahismului în lumea contemporană. În prima secțiune se identifică mărturii și activități misionare într-o zonă reprezentativă pentru monahismul ortodox românesc: Mănăstirea Durău și satele de la poalele muntelui Pion-Ceahlău. În următoarea parte se prezintă exemple de activități misionare într-un alt pol important al monahismului și dialogului ecumenic, reprezentat de Mănăstirea Bose din Italia. În următoarele trei secțiuni se prezintă modalități concrete de misiune în secolele XX-XXI și impactul misionar al unor monahi athoniți: părintele Sofronie Saharov, în Europa, părintele Cosma Athonitul, în Africa, și părintele Efrem

Filoteitul, în America. Ultima secțiune, *Mărturii ale misiunii monahismului în actualitate*, este structurată în trei părți și prezintă exemple de programe și activități care arată că monahismul își asumă o implicare activă în viața Bisericii și a societății prin slujire, caritate și mărturie personală, acțiuni în care autorul prezentei lucrări de cercetare a fost implicat, ca monah. În prima parte a ultimei secțiuni, *Misiune și mărturie prin întruniri duhovnicești la Mănăstirea "Sfânta Treime" Măgina*, se prezintă un eveniment desfășurat pe parcursul cercetării doctorale, în perioada martie 2015 – ianuarie 2016. Programul evenimentului a inclus o serie de 11 întâlniri duhovnicești, desfășurate cu scopul abordării interdisciplinare (din perspectivă teologică, psihologică și managerială) a unor teme relevante din punct de vedere spiritual și s-a derulat sub îndemnul: *Vino – vezi, ascultă, cunoaște, înțelege, conștientizează, implică-te și fii fericit!* Pentru evaluarea impactului întrunirilor duhovnicești și din dorința de a cunoaște cât mai bine opiniile participanților, la un interval de șapte ani de la derularea evenimentului (prima parte a anului 2023) s-a realizat o cercetare pe bază de chestionar. Obiectivele cercetării au vizat identificarea unor informații generale privind organizarea întâlnirilor, impactul întrunirilor duhovnicești și măsura în care participanții consideră utilă reluarea evenimentelor prin care să fie abordate interdisciplinar diverse teme de interes pentru contextul actual. Rezultatele cercetării se prezintă în a doua parte a ultimei secțiuni și arată că întrunirile duhovnicești i-au ajutat pe respondenți atât în viața duhovnicească (să conștientizeze importanța rugăciunii și citirii Sfintei Scripturi, să conștientizeze mai mult alte aspecte duhovnicești importante sau să transmită învățătura Evangheliei prin exemplul personal) cât și în privința dezvoltării personale (să conștientizeze mai mult necesitatea echilibrului în viață, să găsească răspunsul sau soluția pentru diferite probleme, să identifice unele direcții de dezvoltare și fortificare personală sau să stabilească noi contacte personale și profesionale). În cea de-a treia parte a ultimei secțiuni, *Misiune și mărturie prin aport la sustenabilitate*, se prezintă demersuri de cercetare susținute prin implicare personală a autorului, ca activitate de misiune pentru susținerea sustenabilității, un concept care trebuie să fie sprijinit și de o abordare spirituală a luării deciziilor în organizații, având în vedere impactul lor social.

Concluzii. Misiunea monahismului în lumea contemporană este una complexă și diversă, implicând o serie de acțiuni și responsabilități. Unul dintre cele mai importante aspecte ale misiunii monahismului este rugăciunea, prin care monahii se roagă pentru binele Bisericii, ca membri ai acesteia, și pentru lumea în care trăiesc. De asemenea, ei păstrează și transmit dreapta credință moștenită de la Sfinții Părinți, contribuind astfel la viața teologică a Bisericii.

Viața exemplară trăită de monahi în comunitățile monahale este pentru societatea actuală model, pol de echilibru și îndemn la conviețuire în unitate și comuniune, iar duhul monahal este esențial pentru menținerea vieții duhovnicești în Biserică. De asemenea, monahii apără Biserica de tendințele eretice și secularizatoare și creează o spiritualitate centrată pe Sfânta Scriptură și pe slujirea aproapelui.

Monahii au un rol important în evanghelizarea lumii contemporane. Ei oferă un exemplu de viață creștină autentică și inspiră oamenii să urmeze calea duhovnicească. Prin exemplul lor de viață și prin învățăturile lor, monahii sunt lideri spirituali care îndrumă și inspiră pe cei din jurul lor să se apropie mai mult de Dumnezeu.

Misiunea monahismului nu este limitată la mănăstiri sau la comunitățile monahale, ci are o influență puternică asupra societății la nivel larg. Monahismul este o formă de mărturisire creștină în lume, prin implicarea monahilor în problemele sociale și umanitare ale societății, promovând valorile creștine în lume și cooperarea între diferitele religii și dialogul inter-religios. Prin misiunea lor, monahii își aduc contribuția la împlinirea misiunii Bisericii de a transforma lumea într-un loc mai bun și mai drept, bazat pe valorile creștine.

Viața monahală este o vocație specială, este un semn, o paradigmă, o anticipare și o pregustare a Împărăției lui Dumnezeu.

CUPRINS

INTRODUCERE	7
CAPITOLUL I. PREMISE VECHI ȘI NOUTESTAMENTARE PENTRU VIAȚA MONAHALĂ	21
1.1. PREMISE VECHITESTAMENTARE PENTRU VIAȚA MONAHALĂ.....	21
1.1.1. <i>Etimologia și semnificația termenului monah.....</i>	21
1.1.2. <i>Nazireatul, prefigurare a monahismului creștin.....</i>	24
1.1.3. <i>Esenianismul, precedent al monahismului creștin</i>	26
1.1.4. <i>Moise și Ilie, arhetipuri monahale în Vechiul Testament.....</i>	29
1.1.5. <i>Ascetismul iudaic, element comun cu monahismul creștin</i>	30
1.2. PREMISE ȘI TEMEIURI NOUTESTAMENTARE PENTRU VIAȚA MONAHALĂ	32
1.2.1. <i>Omul în starea primordială.....</i>	32
1.2.2. <i>Căderea și consecințele păcatului.....</i>	36
1.2.3. <i>Prin comuniune, de la chip la asemănare, spre îndumnezeire</i>	38
1.2.4. <i>Misiunea omului încredințată de Dumnezeu</i>	39
1.3. VIAȚA MONAHALĂ FUNDAMENTATĂ PE SFATURILE EVANGHELICE.....	40
1.3.1. <i>Poruncă și sfat evanghelic.....</i>	41
1.3.2. <i>Calea poruncilor și a sfaturilor evanghelice.....</i>	42
1.3.2.1. <i>Sfatul evanghelic al fecioriei.</i>	44
1.3.2.2. <i>Sfatul evanghelic al sărăciei.</i>	46
1.3.2.3. <i>Sfatul evanghelic al ascultării.....</i>	47
CAPITOLUL II. IDENTIFICAREA DIMENSIUNII MISIONARE DIN CARACTERUL ECLEZIAL AL MONAHISMULUI.....	49
2.1. COMUNITATEA APOSTOLICĂ DIN IERUSALIM, MODELUL COMUNITĂȚII MONAHALE	49
2.1.1. <i>Legătura ipotetică dintre monahismul creștin și ascetismul iudaic</i>	49
2.1.2. <i>Viața monahală inspirată din comuniunea vieții apostolice</i>	50
2.1.3. <i>Mărturii ale Sfinților Părinți.....</i>	52
2.1.4. <i>Comuniune de suflet și de bunuri după modelul comunității apostolice</i>	55
2.1.5. <i>Comuniunea din comunitatea monahală, mărturie a comuniunii apostolice</i>	56

2.2.	MONAHISMUL – PARTE INTEGRANTĂ A BISERICII	58
2.2.1.	<i>Scurtă privire istorico-ecezială asupra monahismului până la Sinodul de la Calcedon (451)</i>	58
2.2.2.	<i>Părerile teologilor contemporani cu privire la poziția monahismului în Biserică</i>	60
2.2.2.1.	Monahismul paraeclezial.	60
2.2.2.2.	Monahismul extraeclezial.	61
2.2.3.	<i>Caracterul ecezial al monahismului la Sfântul Vasile cel Mare</i>	62
2.2.4.	<i>Trăirea liturgico-ecezială în viața monahală</i>	63
2.2.5.	<i>Aportul monahismului în Biserică, semn al apartenenței la trupului ecezial</i>	67
2.2.5.1.	Apostolicitatea vieții monahale.	71
2.2.5.2.	Ecezialitatea vieții monahale.	73
CAPITOLUL III. ASPECTE MISIONARE ÎN SPECIFICUL VIEȚII MONAHALE		74
3.1.	CARACTERISTICILE MONAHISMULUI	74
3.1.1.	<i>Identitatea și idealul vieții monahale</i>	74
3.1.2.	<i>Retragerea din lume</i>	77
3.1.3.	<i>Pustia, arena ascezei monahale</i>	80
3.1.4.	<i>Tranziția de la viața eremitică la viața cenobitică</i>	82
3.2.	VOCAȚIA OBȘTII MONAHALE, AVANGARDĂ SPRE ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU	86
3.2.1.	<i>Dimensiunea interioară a vocației obștii monahale</i>	87
3.2.1.1.	În lumina Sfintei Scripturi.	87
3.2.1.2.	În trăirea Sfinților Părinți.	87
3.2.1.3.	Din prisma teologilor moderni și contemporani.	90
3.2.2.	<i>Dimensiunea exterioară a vocației obștii monahale</i>	91
3.3.	VOTURILE MONAHALE, SEMN AL ÎMPĂRĂȚIEI	93
3.3.1.	<i>Ascultarea monahală, anticipare a Împărăției lui Dumnezeu</i>	94
3.3.2.	<i>Castitatea monahală, consacrare pentru Împărăția lui Dumnezeu</i>	95
3.3.3.	<i>Asumarea sărăciei monahale, pregustare a Împărăției lui Dumnezeu</i>	97
3.4.	ASCEZA MONAHALĂ, DEVANSARE A ÎMPĂRĂȚIEI LUI DUMNEZEU.....	99
3.4.1.	<i>Singurătatea, mijloc al ascezei</i>	101
3.4.2.	<i>Lupta duhovnicească</i>	104
3.4.3.	<i>Curățirea de patimi</i>	110
3.4.4.	<i>Isihia, mijloc al ascezei</i>	115
3.4.5.	<i>Dimensiunea eshatologică a vieții monahale</i>	118

CAPITOLUL IV. MĂRTURIA ȘI MISIUNEA MONAHISMULUI ÎN BISERICĂ ȘI ÎN LUME	120
4.1. REPERE PARADIGMATICE ALE MISIUNII MONAHISMULUI DIN PRIMUL MILENIU	120
4.1.1. Aspecte ale misiunii monahale în perioada anilor 364-425	120
4.1.1.1. Iubirea jertfelnică.	120
4.1.1.2. Vindecarea celor în suferință.	122
4.1.2. Mărturii ale misiunii monahale în perioada anilor 550-620	124
4.1.2.1. Rugăciune, ajutor duhovnicesc și milostenie.	124
4.1.2.2. Mărturia credinței prin misiune.	125
4.1.3. Misiune monahală prin cuminicarea euharistică	126
4.1.4. Filantropia monahală	128
4.1.5. Învățătura cu caracter social a Sfântului Vasile cel Mare	131
4.1.5.1. Combaterea nedreptății sociale și apel la egalitate socială.	132
4.1.5.2. Vasiliada, expresia implicării concrete.	134
4.1.6. Învățătura cu caracter social a Sfântului Ioan Gură de Aur	136
4.1.7. Rolul misionar al Sfântului Vasile cel Mare, ca monah, prin epistolele 52 și 226	137
4.1.7.1. Importanța Epistolelor în mărturisirea adevărului de credință niceean.	137
4.1.7.2. Epistola 52 a Sfântului Vasile cel Mare.	143
4.1.7.3. Epistola 226 a Sfântului Vasile cel Mare.	148
4.1.7.4. Impactul Epistolelor 52 și 226.	152
4.1.8. Misiunea monahilor studiiți în societatea bizantină	152
4.1.9. Misiunea monahilor Chiril și Metodiu	154
4.1.9.1. Misiunea în Țara Hazarilor și în Peninsula Taurică.	154
4.1.9.2. Misiunea în Moravia.	155
4.1.9.3. Misiunea în Pannonia.	156
4.1.9.4. Misiunea în Viena.	156
4.1.9.5. Misiunea în Roma.	156
4.1.9.6. Impactul misiunilor ucenicilor monahilor Chiril și Metodiu în Bulgaria.	158
4.2. ASPECTE MISIONARE ALE MONAHISMULUI ÎN SECOLELE XX – XXI	160
4.2.1. Mărturii trecute și prezente ale misiunii monahale în satele de la poalele muntelui Pion-Ceahlău	160
4.2.1.1. Comunitățile monahale, centru al formării unor sate la baza muntelui Pion-Ceahlău.	160
4.2.1.2. Mărturii ale pelerinilor prin Ceahlău.	163
4.2.1.3. Mărturii actuale ale comunităților monahale în satele din regiunea Pion-Ceahlău.	165

4.2.1.4.	Influența mănăstirilor din Ceahlău asupra istoriei, spiritualității, culturii și societății.	165
4.2.1.5.	Paradigme ale monahismului primar în satele din regiunea Ceahlău.	167
4.2.2.	<i>Misiunea de promovare a unității creștine a Comunității monahale din Bose</i>	168
4.2.2.1.	Scurt istoric privind bazele ecumenismului la Bose.	168
4.2.2.2.	Misiune ecumenică prin publicații, congrese ecumenice internaționale de spiritualitate ortodoxă și rugăciune pentru unitatea bisericilor.	169
4.2.2.3.	Înființarea de comunități monastice ecumenice.	170
4.2.3.	<i>Misiunea părintelui Sofronie Saharov în Europa</i>	172
4.2.3.1.	Muntele Athos, paradigmă misionară.	172
4.2.3.2.	Părintele Sofronie, spiritualitate athonită a secolului al XX-lea.	173
4.2.3.3.	Misiune prin înființarea mănăstirii de la Essex.	173
4.2.3.4.	Misiune prin lucrările teologice.	174
4.2.3.5.	Impactul scrierilor sofroniene în Rusia.	174
4.2.3.6.	Misiune prin modul de viață evanghelic.	176
4.2.3.7.	Paradigme ale monahismului primar reflectate în misiunea părintelui Sofronie.	177
4.2.4.	<i>Misiunea părintelui Cosma în Africa</i>	178
4.2.4.1.	Perspectivă asupra diversității modalităților de misiune a părintelui Cosma.	178
4.2.4.2.	Abordare amplă a misiunii.	179
4.2.4.3.	Impactul misionar în Africa.	179
4.2.4.4.	Efectul în timp al misiunii Cuviosului Cosma în Africa.	180
4.2.4.5.	Paradigme ale monahismului primar reflectate în misiunea părintelui Cosma.	181
4.2.5.	<i>Misiunea părintelui Efreim Filotheitul în SUA și Canada</i>	181
4.2.5.1.	Începutul misiunii "Apostolului Americii".	181
4.2.5.2.	Misiune prin înființarea de mănăstiri în America.	182
4.2.5.3.	Paradigme ale monahismului primar reflectate în misiunea părintelui Efreim Filotheitul.	184
4.2.6.	<i>Mărturii ale misiunii monahismului în actualitate</i>	185
4.2.6.1.	Misiune și mărturie prin întruniri duhovnicești la Mănăstirea "Sfânta Treime" Măgina.	185
4.2.6.2.	Cercetare privind impactul întrunirilor duhovnicești desfășurate la Mănăstirea "Sfânta Treime" Măgina.	188
4.2.6.3.	Misiune și mărturie prin aport la sustenabilitate.	192
CONCLUZII		195

BIBLIOGRAFIE	205
ANEXA 1: INFORMAȚII PRIVIND ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA EVENIMENTULUI ÎNTRUNIRI DUHOVNICEȘTI LA MĂNĂSTIREA "SFÂNȚA TREIME" MĂGINA	224
ANEXA 1.1. PROMOVAREA EVENIMENTULUI – AFIȘE	224
ANEXA 1.2. ARTICOLE ÎN PRESĂ.....	225
ANEXA 1.3. MATERIALE GENERATE ÎN TIMPUL ÎNTRUNIRILOR DUHOVNICEȘTI	227
ANEXA 1.4. DESFĂȘURAREA EVENIMENTULUI – IMAGINI ȘI SELECȚII DE MATERIALE.....	229
Întâlnirea 1. <i>Cum să ne îndeplinim obiectivele (martie 2015)</i>	229
Întâlnirea 2. <i>Autocontrolul (aprilie 2015)</i>	230
Întâlnirea 3. <i>Gestionarea gândurilor (mai 2015)</i>	232
Întâlnirea 4. <i>Cum să ne eliberăm de emoțiile negative (iunie 2015)</i>	233
Întâlnirea 5. <i>Vrei să fii fericit? (iulie 2015)</i>	234
Întâlnirea 6. <i>Depășirea situațiilor conflictuale (august 2015)</i>	235
Întâlnirea 7. <i>Relația părinți-copii (septembrie 2015)</i>	236
Întâlnirea 8. <i>Cauzele bolilor psihice și fizice (octombrie 2015)</i>	238
Întâlnirea 9. <i>Banii și valorile zilelor noastre (noiembrie 2015)</i>	239
Întâlnirea 10. <i>Eliberarea prin iertare (decembrie 2015)</i>	240
Întâlnirea 11. <i>Iubirea hrănește sufletul (ianuarie 2016)</i>	241
ANEXA 2: RAPORT DE CERCETARE PRIVIND IMPACTUL EVENIMENTULUI ÎNTRUNIRI DUHOVNICEȘTI LA MĂNĂSTIREA "SFÂNȚA TREIME" MĂGINA	243
ANEXA 2.1. INSTRUMENTUL ȘI EȘANTIONUL CERCETĂRII	243
ANEXA 2.2. REZULTATELE CERCETĂRII	250
<i>Profilul respondenților</i>	250
<i>Opinia respondenților privind organizarea activităților din timpul evenimentului</i>	251
<i>Utilitatea întrunirilor duhovnicești cu abordare interdisciplinară, în opinia respondenților</i> 252	
<i>Opinia respondenților privind impactul întrunirilor duhovnicești</i>	254
ANEXA 3: CERCETARE PRIVIND UTILIZAREA NOILOR TEHNOLOGII	261
ANEXA 3.1. ȘCOPUL, INSTRUMENTUL ȘI EȘANTIONUL CERCETĂRII	261
ANEXA 3.2. REZULTATELE CERCETĂRII	261